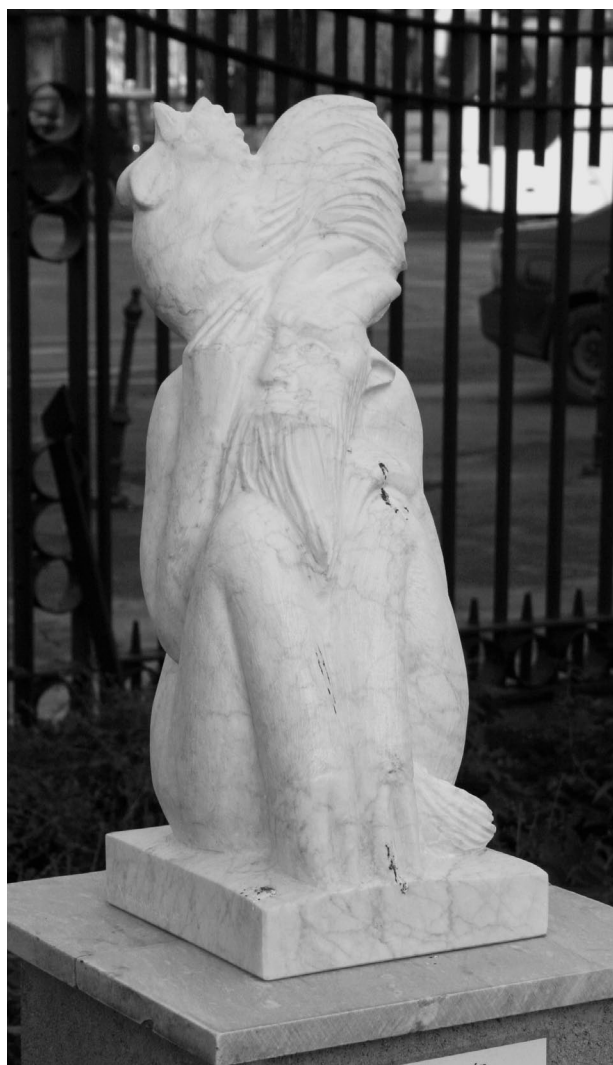

DONCSEV TOSO
Öt deka parizer

Általában tíz és tizenegy között állított be a boltba, ahol mindig egy darab félbevágott zsemlét és bele öt deka parizert kért. Felnőtt férfiak két zsemlét szoktak vásárolni tíz deka párizsival, vagy inkább egy pár virslit, debrecenit, főtt fejhúst vagy tizenöt-húsz deka sült kolbászt mustárral meg savanyúval. Egy meglett embernek mennyi az az öt deka párizsi, a fél fogára sem elég. De ez az alacsony, kissé göthös, beesett arcú, karvalyorrú, fehér len inget viselő pártmunkás mindig ezt rendelte apámtól. Tulajdonképpen nem is ez volt a baj, még az sem, hogy örökösen, bizalmatlanul, meredten figyelte a mérleg mutatóját, mintha bizony apámék fél dekával is be akarták volna csapni. Nem erről volt szó. Neki pontosan ennyi kellett, se több, se kevesebb. Pedig nem volt egyszerű vékonyan

Vanyúr István: Harkányi legenda

és pontosan szeletelni a felvágottakat, különösen ezt a vízenyős töltelékárut. Mennyivel könnyebb keskenyen szelni az olaszból, hát még a téli szalámiból. A Picknek vagy a Herznek olyan az állaga, hogy három dekával be lehet teríteni akár egy karéj kenyeret is, mert hajszálvékony, szinte átlát rajta az ember, ha a fény felé tartja. De ő, ez a csökönyös fráter rögtön cirkuszolt, ha fél dekával többre sikeredett a rendelés. Apám azt mondta, hogy a hatot, sőt a hetet is ötbe számolja, csak ne kelljen ismét nekiveselkednie egy újabb vágási kísérletnek. Nem és nem. Ez a fránya vevő megmakacsolta magát, neki öt egyforma kerek húskarika kellett. Mások szíves-örömezt vásárolták olcsóbban a girbegurba abszicliket is. Kovács úr, lelkes törzsvásárlónk, aki egyébként vékonypénzű nyugdíjas volt, de nagy ingyencnek számított, például arra esküdött, hogy a párizsi íze, zamata főleg a végében sűrűsödik, ezért igazán azt jó a vajás zsömlébe tömködni.

Aztán egyik napról a másikra ez az okvetetlenkedő kuncsaft elmaradt. Rákosi Mátyás a pártközponttal átellenben lévő boltunkat átköltöztette a Zoltán utcába, ahol hamarosan apámékat államosították. Közben kiderült, hogy ennek a girhes, makacs pártmunkásnak villámsebessé ívelt fel a karrierje. Öt év alatt miniszterhelyettes, majd miniszter, aztán miniszterelnök-helyettes, és a végén meg egyszeriben miniszterelnök lett. Közben a kehes hivatalnok kigömbölyödött, megpofásodott, és jócskán hátracsúszott a homloka is. Apám teljesen elképedt. Hogyan történhetett mindez? Azt rebesgették a népek, hogy valójában az új kormányfő mindig is Rákosi samesze volt, miniszterelnökként pedig valójában a kopasz strómanjaként irányította az országot. Apámnak sehogy sem fért a fejébe, hogyan lehet egy tejfelesszájú, pitiáner szarvágó az ország első embere. Szerinte a jellem nemcsak válságos helyzetekben, de fesztelen körülmények között, mint amilyen a vásárlás, mindenkor kiütöközik. Maszekként sosem kedvelte a kommunizmust, sem a kommunistákat, de bárkiben értékelte a személyes képességeket és a tudást, a nagyvonalúságot pedig egy államférfi elengedhetetlen erényének tartotta. Azt vallotta, hogy a kicsinyesség nem következetesség vagy elvhűség, hanem jellemhiba. Az ilyen ember más aljasságokra is képes. Apám élete folyamán jó emberismerőnek bizonyult. Antedatált levélben ugyan, de hivatalosan mégiscsak Hegedűs András hívta be az oroszokat 1956 októberében.